

บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา *

THE ROLE OF LOCAL LEADERS IN COMMUNITY DEVELOPMENT OF MUENWAI SUBDISTRICT MUEANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระมหากิตติพงษ์ กิตติปัญญา (สกุลโชติ)¹ และ พิชิต ปุริมาต²

Phramaha Kittipong Kittipanyoo (Sakunchot)¹ and Pichit Purimart²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: joybenyapajoy@gmail.com

วันที่รับบทความ : 11 พฤษภาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 16 พฤษภาคม 2568;

วันตอบรับบทความ : 18 พฤษภาคม 2568

Received 11 May 2025; Revised 16 May 2025; Accepted 18 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) นำเสนอแนะอบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.914 จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 383 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ

Citation:

* พระมหากิตติพงษ์ กิตติปัญญา (สกุลโชติ) และ พิชิต ปุริมาต. (2568). บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(3), 912-930.

Phramaha Kittipong Kittipanyoo (Sakunchot) and Pichit Purimart. (2025). The Role Of Local Leaders In Community Development Of Muenwai Subdistrict Mueang District, Nakhon Ratchasima Province.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(3), 912-930.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

การวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.36) 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวยพบว่า 1) ด้านทาน ช่วยเหลือผู้ยากไร้และกลุ่มเปราะบาง 2) ด้านปิยวาจา ใช้คำพูดสุภาพ อ่อนโยน จริงใจ 3) ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ ทำงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม 4) ด้านสมานัตตตา ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย ยึดมั่นในความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: บทบาท, ผู้นำท้องที่, การพัฒนาชุมชน

Abstract

This research article aims to 1) Study the role of local leaders in community development in Muen Wai Subdistrict. 2) Compare public opinions on the role of local leaders in community development in Muen Wai Subdistrict, categorized by personal factors. 3) Present the role of local leaders in community development in Muen Wai Subdistrict. The research methodology is a mixed-methods approach. The quantitative research used a questionnaire with a reliability value of 0.914 from a sample group consisting of citizens aged 18 and over in Muen Wai Subdistrict, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province, totaling 383 people. Data were analyzed using statistical methods, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and analysis using t-tests and F-tests. The qualitative research involved interviews with 9 key informants and content analysis in a descriptive manner.

The research results found that 1) The level of local leadership roles in community development in Muen Wai Subdistrict, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province is overall at a high level ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.36). 2) Comparison of public opinions on the role of local leaders in community development in Tambon Muen Wai classified by personal factors. Overall, it was found that people with different genders, ages, education levels, and occupations had no different opinions on the role of local leaders in community development in Tambon Muen Wai. Therefore, the research hypothesis was rejected. 3) Application of Buddhist principles to promote the role of local leaders in community development in Tambon Muen Wai found that 1) Charity: Helping the poor and vulnerable groups 2) Polite speech: Using polite, gentle, and sincere words 3) Attachariya: Behaving to be useful, working with transparency and fairness 4) Samatta: Behaving consistently and adhering to responsibility

Keywords: Role, Local Leader, Community Development

บทนำ

ในการจัดระเบียบการปกครองของไทยในปัจจุบันอาจแยกออกตามอำนาจในการดำเนินการปกครองบริหารประเทศตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายที่วางหลักใหญ่ ๆ ในการบริหารราชการของประเทศ โดยได้แบ่งการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534, 2534) การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการแบ่งอำนาจโดยส่วนกลางแบ่งอำนาจในการบริหารราชการบางอย่างไปให้หน่วยงานราชการหรือตัวแทนของส่วนกลางในภูมิภาคโดยให้อำนาจตัดสินใจในบังคับบัญชาและวินิจฉัยสั่งการแทนส่วนกลางได้ในระดับหนึ่งการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ให้จัดระเบียบบริหารราชการ ส่วนภูมิภาคออกเป็น อำเภอ จังหวัด (ฉกาจ อาสาสนา, 2559) ในเขตอำเภอพระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ยังได้บัญญัติว่า “การบริหารราชการอำเภอให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่” ซึ่งปัจจุบันคือ “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457” ซึ่งได้กำหนดให้มีหน่วยงานในระดับย่อยลงไปจากอำเภอ คือ ตำบลและหมู่บ้าน (พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2557, 2557) ตำบลเป็นหน่วยงานบริหารราชการในส่วนภูมิภาคที่รองลงมาจากอำเภอซึ่งจะประกอบด้วยหมู่บ้านรวมกันตั้งแต่ 5 หมู่บ้านขึ้นไป จัดตั้งขึ้นโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยมีกำนันเป็นหัวหน้า หมู่บ้านเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่เล็กที่สุด ซึ่งประกอบด้วยบ้านหลาย ๆ บ้านในท้องที่เดียวกัน โดยในหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหนารับผิดชอบ มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน (วัชรชัย สุทโท, 2562)

ปัญหาที่เกิดขึ้นของการพัฒนาชุมชนในตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจะเห็นได้จากการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ส่วนมากการจัดทำกิจกรรมจะไม่มีความต่อเนื่องหรือมีการต่อยอดของกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ซึ่งในช่วงที่จัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในระยะเวลาของโครงการก็มีการพัฒนาไปได้ด้วยดี แต่พอจบโครงการหรือกิจกรรม การพัฒนาก็หยุดตามไปด้วยจึงกลายเป็นปัญหาของการพัฒนา เพราะเมื่อโครงการจบการพัฒนาาก็หยุดตามไปด้วย พอเริ่มมีโครงการใหม่เกิดขึ้นการพัฒนาก็เริ่มเกิดขึ้นใหม่ทำให้การพัฒนาไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้เกิดจากปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งเรื่องการบริหารทรัพยากรน้ำท่วม การร้องเรียนการทุจริต การพัฒนาหมู่บ้าน ทำให้การพัฒนาเป็นไปด้วยความล่าช้า สิ่งที่เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดคือเรื่องของการพัฒนาหมู่บ้าน ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาอันท้าทายอย่างยิ่ง โดยวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนไทยเริ่มลบลบกันไป ในอดีตคนไทยอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวหมู่บ้าน ชุมชน ที่มีความเอื้ออาทร ถ้อยทีถ้อยอาศัยพึ่งพิงกัน มีความปรองดองสมัคสมานสามัคคีต่อกัน แต่เมื่อสังคมไทยขยายตัวเป็นชุมชนเมือง มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมบริโภคนิยม ปัญหาดังกล่าวล้วนแล้วแต่นำไปสู่ความขัดแย้งที่ยากต่อการจัดการ และมีโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งและเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (พระมหาเสรีชน นริสสโร และคณะ, 2563)

ดังนั้น บทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ควรใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1. ทาน ให้หรือแบ่งปัน 2. ปิยวาจา พูดจาดีด้วยคำสุภาพ 3. อัตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ 4. สมานัตตตา ปฏิบัติตน

เสมอต้นเสมอปลาย มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักการที่ถูกต้อง มากกว่าการยึดเสียงข้างมากที่อาจไม่ถูกต้อง รวมถึงใช้เหตุผลที่ประกอบด้วยคุณธรรมและความดีงามรอบด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หลักธรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การยึดหลักการที่ถูกมากกว่ายึดหลักคนส่วนมากที่ไม่ถูกต้อง ยึดหลักเหตุผลที่ประกอบด้วยความดีงามรอบด้าน ยึดหลักความจริง ยึดหลักความถูกต้อง ยึดความเป็นธรรม ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม ไม่ยึดกระแสเสียงคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้อง และไม่เป็นธรรม และนำหลักสังคหวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรม

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

ผู้นำคือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ อำนวยการ จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอม ประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่และอำนาจบารมีเป็นเครื่องมือในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการและไม่เป็นพิธีการทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มใน การปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (อุทัย หิรัญโต, 2543) ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานอาจได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งหรือบุคคลที่มีอิทธิพลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

เป้าหมายที่วางไว้ ผู้นำกับผู้บริหารอาจเป็นบุคคลเดียวกันหรือคนละบุคคลก็ได้ ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารอาจเป็นบุคคลที่รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่แต่ขาดภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ ซึ่งสามารถจะเป็นผู้บริหารได้แต่อาจมิใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่มในขณะที่บุคคลอื่นอาจเป็นที่ยอมรับนับถือจากสมาชิกในกลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม มีพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำ ดังนั้นในหน่วยงานอาจมีผู้นำหลายคนนอกเหนือจากผู้นำโดยตำแหน่งฉะนั้นพฤติกรรมความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญมากต่อผู้บริหาร และผู้นำที่จะดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (จารวิ ภัคดีดำรงกุล, 2553)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของ ชุมชนจากสภาพที่เป็นอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนาไม่ดีงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนาที่ดีงาม หรือ เจริญ) กล่าวคือเป็นการจูงใจเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ในชุมชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ ในชุมชน จากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่ สภาพที่พึงปรารถนา อันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้ กล่าวโดยสรุปการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงชุมชนที่มีการวางแผน (Planned Community Change) (ชุตินา ถวัลย์ปรีดา, 2564) การพัฒนาชุมชน เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน (ประชาชน) ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การพัฒนาชุมชน เป็นการบริหารจัดการชุมชนที่มีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งองค์การฯ อันมีองค์ประกอบ ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่น เป็นองค์กรหลัก และประชาสังคมเป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชน จึงเป็นภาระหน้าที่ของคนทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน (สมชาย ศรีวิรัตน์, 2567)

3. สังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย 1) ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ รู้จัก พูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนชวยช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้าน จริยธรรม 4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วม ทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย งานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ประชากร ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 8,873 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 383 คน

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{8,873}{1 + 8,873(0.05)^2}$$

$$n = 382.78$$

$$n = 383$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 383 คน ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.00 ทุกข้อ 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.914 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะอำเภอปากพลี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับ กลับมาก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครราชสีมา และประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์

และการจัดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ข้อที่ 2. และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (N=383)

บทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น	3.93	0.51	มาก
2. ด้านการเป็นผู้นำทางความคิดของประชาชนในหมู่บ้าน	3.96	0.50	มาก
3. ด้านการเป็นผู้นำความเจริญจากภายนอกเข้ามาในหมู่บ้าน	4.02	0.39	มาก
4. ด้านการเป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน	4.07	0.41	มาก
รวม	3.99	0.36	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.41) รองลงมา คือ ด้านการเป็นผู้นำความเจริญจากภายนอกเข้ามาในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.39) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.51)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ผลการศึกษา		t	F	Sig.
	ยอมรับ	ปฏิเสธ			
สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓	-	0.012	0.988
สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓	-	0.490	0.689
สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓	-	0.192	0.979
สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓	-	0.220	0.970
สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓		0.448	0.774

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ด้านทาน ให้หรือแบ่งปัน ด้านปิยวาจา พูดจาด้วยคำสุภาพ ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ ด้านสมานัตตตา ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อหลักสังคหวัตถุ 4 ข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านทาน การให้และแบ่งปัน ผู้นำมีจิตใจเสียสละ แบ่งปันโดยไม่เลือกปฏิบัติ ช่วยเหลือผู้ยากไร้และกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผ่านโครงการถุงยังชีพ ตู้แบ่งปัน และศูนย์แลกเปลี่ยนของเหลือใช้ ใช้ทรัพยากรส่วนตัวช่วยเหลือชุมชน สนับสนุนทุนการศึกษา ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก 2) ด้านปิยวาจา การพูดจาสุภาพ ใช้ถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน และจริงใจในการสื่อสาร ส่งเสริมความสามัคคี ลดความขัดแย้ง รับฟังอย่างตั้งใจ ไม่ใช้อารมณ์ในการโต้ตอบ การพูดจาอย่างมีสติช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเสริมประสิทธิภาพในการบริหาร 3) ด้านอัตถจริยา การประพฤติตนเป็นประโยชน์ มีจิตอาสา ทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ส่งเสริมความมั่นคงของชุมชน ยึดหลักความซื่อสัตย์และไร้ผลประโยชน์ส่วนตน ทำให้ได้รับความไว้วางใจ 4) ด้านสมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่เปลี่ยนไปตามตำแหน่งหรือผลประโยชน์ ยึดมั่นในความดี เคารพทุกคนเท่าเทียม รักษาคำพูด มีความรับผิดชอบ ไม่ลำเอียง เปิดใจกับประชาชน เป็นผู้นำที่ประชาชนไว้วางใจในระยะยาว

อภิปรายผล

ได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน รองลงมา คือ ด้านการเป็นผู้นำความเจริญจากภายนอกเข้ามาในหมู่บ้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้นำท้องที่ในตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับชุมชน และมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในหมู่บ้าน ผู้นำเหล่านี้มักเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เชื่อถือ และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้สามารถสร้าง

ความสามัคคีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเมือง ชันธุธ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “การยอมรับบทบาทผู้นำท้องที่สตรีอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับบทบาทผู้นำท้องที่สตรีอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าปัจจุบันผู้นำท้องที่สตรีได้รับการยอมรับบทบาทมากขึ้นจากอดีต ด้วยคุณสมบัติและโอกาสในการแสดงออกของสตรีทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ความกระตือรือร้น และคุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมายลักษณะของการทำงานก็จะมีคามยืดหยุ่นและละเอียดรอบคอบมากกว่าผู้นำท้องที่ชายส่งผลต่อจำนวนผู้นำท้องที่สตรีในอำเภอธวัชบุรีที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตศิริพัฒน์ รุ่งพรหมมา และสายัณห์ อินันใจ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของผู้นำท้องที่ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่” ผลการศึกษาพบว่า ระดับบทบาทของผู้นำท้องที่ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้นำท้องที่ของตำบลหมื่นไวยมีบทบาทที่ชัดเจนและสม่ำเสมอในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ทำให้ประชาชนทุกกลุ่มไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ หรือรายได้ ต่างก็รับรู้และประเมินบทบาทของผู้นำในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ บทบาทของผู้นำท้องที่มักเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะที่เปิดกว้างให้ทุกกลุ่มประชาชนมีส่วนร่วม ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น การส่งเสริมความสามัคคี การจัดกิจกรรมชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก จึงทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณามีบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มิใช่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกริช สุขพัตร (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และ

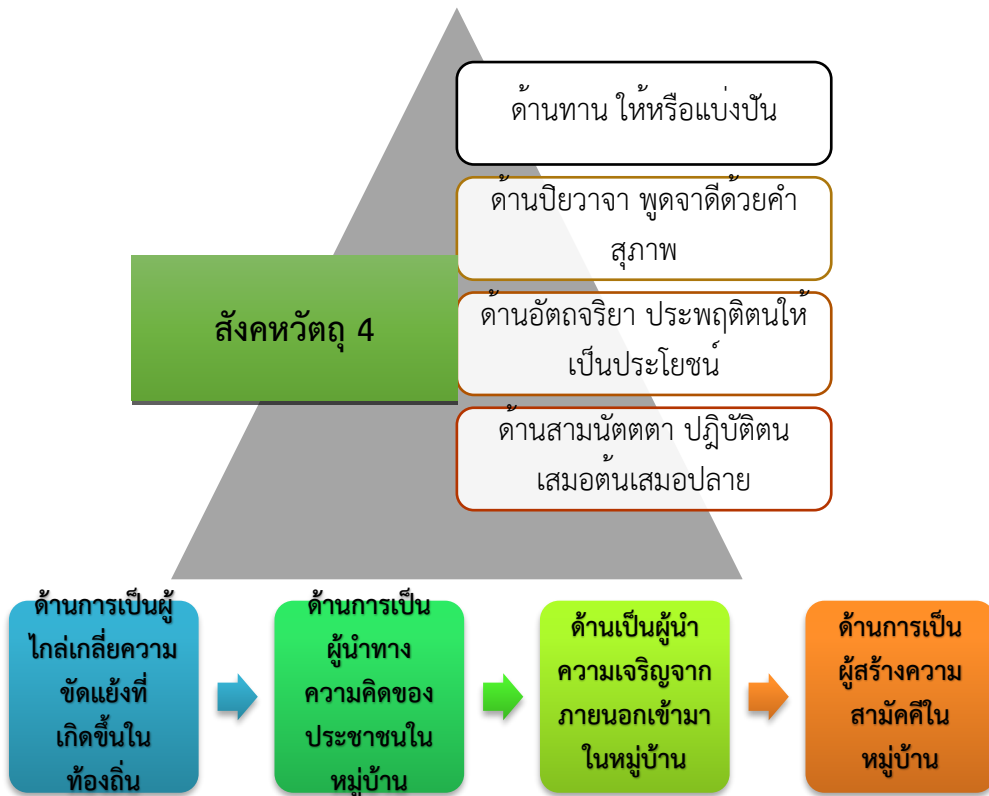
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพล บุญยัง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน เป็นพุทธธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณภาพและสร้างสรรค์การพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่มีพลังในการสร้างความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างผู้นำกับประชาชน เป็นพื้นฐานของการบริหารงานที่มีศีลธรรม มีเมตตาธรรม และมีจริยธรรม ซึ่งตรงกับบริบทของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นชุมชนแบบไทยดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางสังคม ความเคารพผู้อาวุโส และการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยเหตุนี้เอง การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้จึงช่วยพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้เป็นผู้นำที่ประชาชนยอมรับ เกิดความร่วมมือและพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งยังช่วยส่งเสริมค่านิยมทางจริยธรรมในระบบการบริหารท้องถิ่นอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพเดช เพ็ชรขุนทด (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอนินสง จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 หลักธรรมอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวน้ำใจ ดังนี้ 1. ด้านทาน (ให้หรือแบ่งปัน) ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้เสียสละแรงกายแรงใจ เสียสละเวลา สุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน อุทิศตนต่อหน้าที่ ยึดถือ หลักเหตุผล ความยุติธรรม ความจริง ความถูกต้อง ในปกครองชุมชน 2. ด้านปิยวาจา (พูดจาดีด้วยคำสุภาพ) ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่พูดความจริง ไม่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง มีความประณีตในการใช้คำพูด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดจายกตนข่มเหงประชาชน ไม่พูดในทางที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชน 3. ด้านอัตถจริยา (ประพฤติตนเป็นประโยชน์) ผู้นำท้องถิ่นต้องประพฤติตนและปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมอันดี เป็นตัวอย่างที่ดี มีความ

ตั้งที่จะพัฒนาชุมชน ยึดการปฏิบัติตน ประโยชน์สาธารณะมากกว่าที่จะถือเอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง มีความเอื้อช่วยเหลือประชาชนด้วยความจริงใจ ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา มากกว่าการใช้อารมณ์ 4. ด้านสมานัตตตา (ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย) ผู้นำท้องที่ ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายปรับตัวเข้ากับกับชุมชน เป็นที่พึ่งของประชาชน ไม่เอาเปรียบประชาชน ร่วมเผชิญกับปัญหา ร่วมคิดหาทางแก้ไขปัญหา ไม่ถือตน เป็นมิตรกับทุก ๆ คนในชุมชน ไม่ทอดทิ้งประชาชนในยามที่ลำบากหรือได้รับความเดือดร้อนและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นใน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา กุเวรไตรย์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาได้แก่ 1) ด้านทาน (การให้) โดยสตรีในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการประพฤติปฏิบัติในการเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน 2) ด้าน ปิยวาจา (การพูดจาอ่อนหวาน) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดยเป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือวาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนน้อม ถ่อมตน อ่อนหวาน นำฟังที่ก่อให้เกิดความสามัคคี มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ โดยการพูดเป็นไปด้วยความเต็มใจ จริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) ด้านอัตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดยรู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยร่างกาย หรือแรงใจ ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ไม่เกียจงาน หรือเลื่องงาน 4) ด้านสมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสม) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดยต้องเป็นผู้ที่ครองตนวางตนให้มีความเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้า และลับหลัง รู้จักการประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย และวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สังเคราะห์โดย : พระมหากิตติพงษ์ กิตติปญโญ (สกุลโชติ)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม โดยเฉพาะ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อรรถจริยา และสมานัตตตา ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในระดับชุมชน ผู้นำที่มีจิตสาธารณะ ทาน ยินดีเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จะได้รับความศรัทธาจากประชาชน ด้านปิยวาจา วาจาสุภาพและไพเราะเป็นปัจจัยส่งเสริมการสื่อสารที่สร้างสรรค์ ลดความขัดแย้ง และเพิ่มความสามัคคี อรรถจริยานั้นการเป็นผู้นำที่ลงมือทำจริง ไม่ใช่แค่สั่งการแต่เป็นแบบอย่างที่ดี ขณะที่สมานัตตตา คือการปฏิบัติที่เสมอต้นเสมอปลาย ซื่อตรง ไม่เลือกปฏิบัติ ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนทุกกลุ่ม การยึด

หลักการทั้ง 4 นี้ ช่วยให้ผู้นำสามารถไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง นำการเปลี่ยนแปลง สร้างความร่วมมือ และเป็นศูนย์รวมของความสามัคคีในชุมชน สังคมวัตถุ 4 จึงไม่ใช่เพียงหลักการทางศีลธรรม แต่เป็นแนวทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทไทย และมีศักยภาพในการขับเคลื่อนชุมชนสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายเสริมสร้างบทบาทผู้นำในการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน ส่งเสริมการอบรมทักษะการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งให้แก่ผู้นำท้องที่ เพื่อเสริมบทบาทในการสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน
2. หน่วยงานท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายพัฒนาศักยภาพผู้นำในการนำความเจริญเข้าสู่หมู่บ้าน จัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำในการบริหารและเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรจากภายนอกสู่ชุมชน
3. หน่วยงานท้องถิ่นควรจัดโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องที่เชิงยุทธศาสตร์ โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการสมัยใหม่ เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ผู้นำมีศักยภาพในการเป็นผู้นำพาชุมชนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้นำท้องถิ่นควรเป็นตัวกลางเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม และใช้หลักเมตตาธรรมในการประสานความเข้าใจ เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ
2. ผู้นำท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมจิตอาสา งานประเพณีท้องถิ่น หรือประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวของคนในชุมชน
3. ผู้นำท้องถิ่นควรเข้าร่วมการอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยี และการเขียนแผนพัฒนา รวมถึงศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบ เพื่อเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพระ 4 ส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องที่ในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. ควรทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอมืองจังหวัดนครราชสีมา

3. ควรทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ตำบล อำเภอมืองหรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

“พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534”. (2534). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 156 หน้า 2* (4 กันยายน) .

“พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2557”. (2557). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137. หน้า 1-23* (กันยายน).

ขวัญเมือง ชันธะรุช. (2564). การยอมรับบทบาทผู้นำท้องถิ่นสตรีอำเภอมืองบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารการจัดการองค์กรและพัฒนาสังคม*, 1(1), 1-10.

คมกริช สุขพัตร. (2566). ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยา.*

จารวี รักดีดำรงกุล. (2553) คุณลักษณะภาวะผู้นำผู้บริหารอาชีวศึกษาตามความคิดเห็น ของ ครูผู้สอนจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*

ฉกาจ อาสาสนา. (2559). *การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

ชุติมา ถวัลย์ปรีดา. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้กับการพัฒนาชุมชน. ใน *วารสารการจัดการ และพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 5(2), 97-111.

ญาณิศา กุเวระไตรย์. (2566). “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา”. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*

- ธิตศิริพัฒน์ รุ่งพรหมมา และสายันท์ อินันใจ. (2565). บทบาทของผู้นำท้องที่ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลไทรย้อยอำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่. *วารสารสังคมล้านนา*, 2(1), 19-27.
- นพเดช เพ็ชรขุนทด. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ในอำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมานุญชีวิต ฉบับชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สถาบันสันติธรรม.
- พระมหาเสรีชน นริสโร และคณะ. (2563). *การพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบสันติสุขตามหลักคำสอนของศาสนา (พุทธ คริสต์ อิสลาม)*. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชรชัย สุทธิโท. (2562). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตท้องที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดยะลา. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริพล บุญยัง. (2566). คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา. ใน *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2567). *การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร*. เรียกใช้เมื่อ 25 สิงหาคม 2567. จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat>
- อุทัย หิรัญโต. (2543). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition. Tokyo: Aoyama Gakuin University.